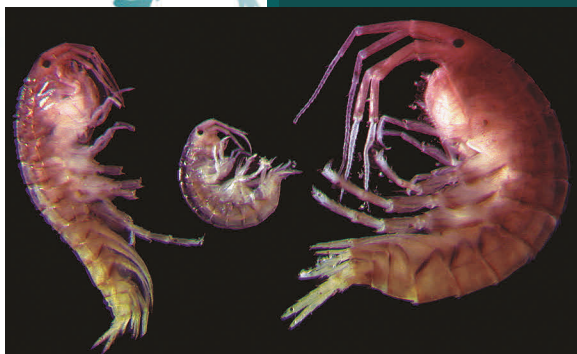

Niet-inheemse soorten van het Belgisch deel van de Noordzee en aanpalende estuaria

Elegante honingvlokreeft

© California Academy of Sciences, SFBay:2K

De elegante honingvlokreeft *Melita nitida* was oorspronkelijk enkel terug te vinden langs de oost- en westkusten van Noord-Amerika. Via scheepvaart (op scheepsrompen of in het ballastwater) kwam de soort naar Europa, waar hij voor het eerst opgemerkt werd in de Zeeschelde in 1996. Opmerkelijk is dat dit vlokreeftje vooral voorkomt onder Japanse oesters *Crassostrea gigas* en onder stenen: plekken die door inheemse vlokreeften minder bevolkt worden.

Wetenschappelijke naam

Melita nitida Smith, 1873

Oorspronkelijke verspreiding

Het oorspronkelijk verspreidingsgebied van de elegante honingvlokreeft strekt zich uit langs de Atlantische - van de Golf van St. Lawrence (Canada) tot het Yucatan schiereiland (Mexico) - en de Pacifische kusten van Noord-Amerika - van Straat van Georgia in Canada tot Elkhorn Slough in California [1].

Mogelijk ligt de oorsprong van dit vlokreeftje enkel aan de oostkust van Noord-Amerika en werd het geïntroduceerd in de westkust door de massale invoer van de Amerikaanse oester *Crassostrea virginica* voor aquacultuur [1].

Eerste waarneming in België

De eerste waarneming van het elegante honingvlokreeftje in het studiegebied was tevens de eerste waarneming van de soort in Europa. Op 13 oktober 1998 werd in het brakke deel van de Nederlandse Westerschelde nabij Bath een vlokreeftje aangetroffen, dat oorspronkelijk als *Melita* sp. gedetermineerd werd [2]. Later bleek dat het hier om de elegante honingvlokreeft *Melita nitida* ging [3].

Bij het herbekijken eerder genomen stalen bleek dat het elegante honingvlokreeftje reeds eerder in de Belgische Zeeschelde voorkwam. Toen bleek immers dat er op 15 oktober 1996 ter hoogte van Doel een elegante honingvlokreeft *Melita nitida* verzameld werd die voorheen foutief als *Melita palmata* gedetermineerd werd [4].

Verspreiding in België

Na de eerste waarneming in de Zeeschelde uit 1996 werd de soort er in 2003 nabij Doel en in 2004 nabij Fort Liefkenshoek opnieuw waargenomen [5]. Stroomafwaarts werden in de Nederlandse Westerschelde - na Bath in 1998 - ook exemplaren van deze exoot aangetroffen nabij Walsoorden in 1999 en in 2000 nabij Baarland [1]. In dit beperkte verspreidingsgebied in het Schelde-estuarium

Niet-inheemse soorten van het Belgisch deel van de Noordzee en aanpalende estuaria

worden relatief grote hoeveelheden van deze exoot gevonden [1].

In het najaar van 2009 werd de elegante vlokreeft aangetroffen in het verbindingsdok in Zeebrugge [6]. Het bleek hier om slechts twee individuen te gaan over een totaal van 43 stalen in de havens van Oostende, Nieuwpoort, Blankenberge en Zeebrugge. Dit wijst erop dat de soort maar in beperkte mate en in zeer lage dichtheden voorkomt in de Belgische kusthavens [6].

Verspreiding in onze buurlanden

In Nederland werd dit vlokreeftje, naast de Westerschelde, ook geregistreerd in het Noordzeekanaal – dat Amsterdam met de Noordzee verbindt – ter hoogte van IJmuiden en in de Nieuwe Waterweg: de artificiële monding van de Rijn die Rotterdam met de Noordzee verbindt [7]. In maart van 2010 werden in het brakke deel van het Kielerkanaal in Duitsland een aantal exemplaren van dit vlokreeftje gevonden op artificieel hard substraat [7].

Wijze van introductie

Het elegante honingvlokreeftje heeft waarschijnlijk de Westerschelde bereikt vanuit Noord-Amerika, vastgehecht aan scheepsrompen of via ballastwater [1]. Na de introductie, maakt de goede zwemcapaciteit van volwassen exemplaren de actieve verspreiding van deze exoot mogelijk [8].

Redenen waarom deze soort zo succesrijk is in onze contreien

De verspreiding van het elegante honingvlokreeftje in de Westerschelde wordt voornamelijk begunstigd door de aanwezigheid aan harde substraten zoals stenen oeverversterkingen en kaaimuren. Oesters die zich op deze substraten bevestigen creëren vervolgens de ideale habitat voor deze exoot [1].

Factoren die de verspreiding beïnvloeden

De hoge tolerantiegraad en het grote aanpassingsvermogen van het elegante honingvlokreeftje zorgen ervoor dat het zich praktisch overal succesvol kan vestigen. De exoot wordt aangetroffen in brak water met zoutgehaltes van 3 tot 20 PSU (en uitzonderlijk tot 30 PSU) en watertemperaturen tot 32 °C [1]. Ter vergelijking: het zeewater van de Noordzee heeft een zoutgehalte van ongeveer 35 PSU.

Daarenboven komt de soort voor in een breed spectrum van habitats, variërend van moerassen in intergetijdengebieden en modderige rivierbodems tot harde substraten onder de laagwaterlijn [1,7]. Deze exoot kan zich probleemloos vestigen in vervuilde wateren gekenmerkt door lage zuurstof-concentraties [8]. Opmerkelijk is dat het elegante honingvlokreeftje bij ons voornamelijk verzameld werd in spleten tussen Japanse oesters *Crassostrea gigas* en het substraat waaraan deze zijn vastgehecht [1].

© Marco Faasse (www.acteon.nl)

Effecten of potentiële effecten en maatregelen

De elegante honingvlokreeft (ongeveer 12 millimeter groot [9]) komt in onze streken voor samen met twee inheemse vlokreeftjes; de grotere sprinkhaanvlokreeft *Gammarus locusta* (tot 30 millimeter groot [10]) en de sterk verwante soort *Melita palmata* (tot 16 millimeter groot [11]).

Niet-inheemse soorten van het Belgisch deel van de Noordzee en aanpalende estuaria

Voorlopig werd er nog geen competitie waargenomen met de inheemse soorten, maar mogelijks komt hier verandering in als het verspreidingsgebied van de exoot groter wordt en de aantallen stijgen [1]. De permanente vestiging van het elegante honingvlokreeftje in nieuwe gebieden wijst er immers op dat dit een robuuste en sterk competitieve soort is. Aan de andere kant kan competitie mogelijk toch beperkt blijven doordat het elegante honingvlokreeftje zich bij ons voornamelijk vestigt in een niche – in de spleten tussen oesters en stenen – dat niet door de inheemse soorten ingenomen wordt [1].

Specifieke kenmerken

Exemplaren van deze soort zijn meestal voorzien van grijsbruine, soms groene dwarsbanden op lichaam, poten en antennen. Met het blote oog is het elegante honingvlokreeftje moeilijk te onderscheiden van andere vlokreeftsoorten zoals *Melita palmata* [3]. Met een microscoop kunnen kleine stekels langs de zijkanten van zijn schild worden waargenomen. Deze zijn uniek voor het elegante honingvlokreeftje [1].

Hoe verwijzen naar deze fiche?

VLIZ Alien Species Consortium (2011). Elegante honingvlokreeft - *Melita nitida*. Niet-inheemse soorten van het Belgisch deel van de Noordzee en aanpalende estuaria. *VLIZ Information Sheets*, 74. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende, Belgium. 4 pp.

VLIZ Alien species consortium: <http://www.vliz.be/imis/imis.php?module=project&proid=2170>

Lector: Pieter Boets

Online beschikbaar op: http://www.vliz.be/wiki/Lijst_niet-inheemse_soorten_Belgisch_deel_Noordzee_en_aanpalende_estuaria

Geraadpleegde bronnen

- [1] Faasse, M.; Van Moorsel, G. (2003). The North-American amphipods, *Melita nitida* Smith, 1873 and *Incisocalliope aestuarius* (Watling and Maurer, 1973) (Crustacea: Amphipoda: Gammaridea), introduced to the western Scheldt estuary (The Netherlands) *Aquat. Ecol.* 37(1): 13-22. [details](#)
- [2] van Moorsel, G.W.N.M.; Waardenburg, H.W. (1999). De sublitorale begroeiing van de geulwandverdediging bij Bath in de Westerschelde in 1998. Bureau Waardenburg Rapport, 99.02. Bureau Waardenburg: Culemborg. 39 pp. [details](#)
- [3] Faasse, M.; Van Moorsel, G. (2000). Nieuwe en minder bekende vlokreeftjes van sublitorale harde bodems in het Deltagebied (Crustacea: Amphipoda: Gammaridea) *Ned. Faunist. Meded.* 11: 19-44. [details](#)
- [4] Persoonlijke mededeling door [Jan Soors](#) 2011.
- [5] Persoonlijke mededeling door [Marco Faasse](#) 2011.
- [6] Boets, P.; Lock, K.; Goethals, P.L.M. (2011). Assessing the importance of alien macro-Crustacea (Malacostraca) within macroinvertebrate assemblages in Belgian coastal harbours *Helgol. Mar. Res. Online First*: 13 pp. [details](#)
- [7] Reichert, K. (2011). First record of the Atlantic gammaridean amphipod *Melita nitida* Smith, 1873 (Crustacea) from German waters (Kiel Canal) *Aquat. Invasions* 6(1): 103-108. [details](#)
- [8] Cadien, D.B. (2005). Hadzioidea of the NEP (Equator to Aleutians, intertidal to abyss): a review.

Niet-inheemse soorten van het Belgisch deel van de Noordzee en aanpalende estuaria

(revised 11 Oct. 2007)[S.n.][S.l.]. 26 pp. [details](#)

- [9] Marine Biodiversity of British Columbia. Bcbiodiversity.lifedesks.org *Melita nitida* [beschikbaar online](#), geraadpleegd op 15-09-2011.
- [10] The Marine Flora & Fauna of Norway. Seawater.no Amphipod - *Gammarus locusta* [beschikbaar online](#), geraadpleegd op 15-09-2011.
- [11] Marine Species Identification Portal. Species-identification.org *Melita palmata* [beschikbaar online](#), geraadpleegd op 15-09-2011.

